

НОВІ ПІДХОДИ В ПІДГОТОВЦІ КАДРІВ У ДИПЛОМАТИЧНІЙ АКАДЕМІЇ УКРАЇНИ ПРИ МЗС УКРАЇНИ

**ГУМЕНЮК Б. І.,
доктор історичних наук,
професор, ректор**

*Дипломатична академія
України
при МЗС України*

Основним завданням діяльності Дипломатичної академії України при МЗС України в навчальній сфері залишається підготовка кваліфікованих кадрів для Міністерства закордонних справ України та інших органів державної влади, що займаються питаннями зовнішніх зносин.

У 2006/2007 навчальному році належного рівня професійної підготовки слухачів було досягнуто за рахунок зосередження зусиль керівництва, професорсько-викладацького складу та співробітників Академії на подальшому удосконаленні навчального процесу, активізації наукової діяльності, розширенні міжнародних зв'язків у навчальній сфері, посиленні кадрового потенціалу та зміцненні наявної матеріально-технічної бази навчального закладу. У своєму звіті голова ДЕК акад. Л.В. Губерський відзначив, що у 2007 році державні іспити і захист магістерських робіт у ДАУ при МЗС України пройшли організовано, на високому науково-теоретичному та методичному рівні, засвідчили готовність даного навчального закладу IV рівня акредитації повною мірою здійснювати академічну та професійну підготовку магістрів за спеціальністю 8.000006 – “Зовнішня політика”.

У 2007 році ДАУ при МЗС України закінчили 54 слухачі, у т. ч. – 18 слухачів отримали дипломи з відзнакою. Усі випускники після закінчення Академії працевлаштувались в інституціях, якими вони були направлені на навчання, а саме: МЗС України – 5 осіб, інші міністерства і відомства – 20 осіб, облдержадміністрації – 10 осіб, приватні структури – 15 осіб, іноземці – 4 особи (2 – Грузія, 2 – Азербайджанська Республіка).

03 липня 2007 року в Дипломатичній академії України відбувся десятий ювілейний випуск магістрів зовнішньої політики за участю керівного складу МЗС

України, представників дипломатичного корпусу, ветеранів дипломатичної служби, представників громадськості та ЗМІ. На ювілейному випуску було озвучено адресне звернення Президента України В.А. Ющенка до професорсько-викладацького складу та випускників Академії.

До речі, за роки свого існування із стін Академії вийшли випускники, які обіймають не тільки керівні посади в системі МЗС України, але є і народними депутатами України, депутатами Київської ради, очолюють відповідальні ділянки як у державному, так і приватному секторах економіки України. Це, насамперед, Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Іран – І.Б. Логінов, Генеральний консул у Владивостоці – О.П. Данильченко, Генеральний консул у Шанхаї – Г.К. Кармадонова, керівник ТЕМ у складі ПУ в Брюсселі – О.В. Громов, заступник директора департаменту міжнародних зв'язків Прикордонної служби – А.М. Зарицький, заступник директора управління КМУ – О.І. Свиридюк, віце-президент холдингу “Київжитлобуд” – П.О. Мацарський, народні депутати України – І.О. Алексєєв, О.В. Білозір, депутат міської ради І.І. Добруцький, Президент Фонду “Українське народне посольство” І.Р. Приставський та ін.

Навчальний процес в Академії за спеціальністю 8.000006 – “Зовнішня політика” забезпечується трьома циклами навчальних дисциплін, що дає можливість здійснення базової професійної підготовки та відповідних спеціалізацій: 1) блок дисциплін загальнопрофесійної підготовки, 2) блок професійно-орієнтованих дисциплін, 3) блок дисциплін спеціалізацій.

У 2006/2007 н. р. особливим інтересом у слухачів користувалися наступні нормативні дисципліни та спецкурси: “Дипломатична і консульська служба” (проф. Кулінич М.А.), “Політика і дипломатія” (Зленко А.М.), “Організація роботи диппредставництва” (Сардачук П.Д.), “Дипломатичний протокол і етикет” (доц. Новак І.В.), “Документування дипломатичної роботи” (Турянський І.М.), “Практична дипломатія” (проф. Білоусов М.М.), “Право зовнішніх зносин” (проф. Василенко В.А.), “Мистецтво кулуарної дипломатії” (Корнєєнко Б.І.), “Світова дипломатія” (проф. Подалаяк Н.Г.), “Компаративна історія і теорія дипломатії” (доц. Ціватий В.Г.), “Міжнародні відносини” (проф. Білоусов М.М., доц. Покровська І.С.), “Політологія міжнародних відносин” (проф. Шергін С.О.), “Миротворча і превентивна дипломатія” (доц. Хоменко Г.Д.), “Техніка ведення переговорів” (Кочубей Ю.М.), “Міжнародна конкурентоспроможність” (проф. Бураковський І.В.), “Багатостороння економічна дипломатія” (доц. Березовенко С.М.).

Засвоєння цих нормативних дисциплін і спецкурсів найбільш сприяло підготовці висококваліфікованих фахівців у сфері зовнішніх зносин.

Згідно із перспективним планом розвитку Дипломатичної академії України при МЗС України з

01 вересня 2007/2008 навчального року в Академії діють п'ять кафедр, у т. ч. новоутворена – кафедра дипломатичної та консульської служби.

На зазначених кафедрах для слухачів введено такі спеціалізації: 1) зовнішня політика і національна безпека України; 2) економічна дипломатія; 3) дипломатична і консульська служба; 4) політика європейської та євроатлантичної інтеграції; 5) регіонознавство і країнознавство.

В Академії забезпечується викладання англійської, німецької, французької, іспанської, італійської, португальської, польської, сербської, хорватської, китайської та арабської мов.

У новому приміщенні Дипломатичної академії України при МЗС України навчальний процес набув нового якісного рівня, оскільки цьому сприяє відповідне оновлене матеріально-технічне оснащення, а саме – сучасні лінгафонні кабінети, мультимедійний клас, тренінгові аудиторії, спеціалізовані аудиторії, сучасні технічні засоби навчання, комп'ютерні класи. Розпочато підготовчу роботу щодо створення комп'ютеризованого читального залу наукової бібліотеки Академії.

Аналіз даного напрямку діяльності Академії свідчить, що її професорсько-викладацький склад має значний науковий потенціал у галузі теорії, історії та практики зовнішньої політики і дипломатії. Проте використання цього потенціалу, зокрема в науково-методичному забезпеченні навчального процесу, пов'язано з певними труднощами як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру. Подолати їх можна, по-перше, посиленням організаційно-кадрової роботи, і, по-друге, залученням вітчизняних і міжнародних фондів і наукових програм. Виконання планових заходів щодо реалізації поставлених завдань на 2007/2008 н. р. повинно сприяти підвищенню рівня науково-методичного забезпечення навчального процесу і розширенню фахової спеціалізації.

У минулому навчальному році в Академії була проведена низка важливих заходів наукового характеру: науково-практичний семінар із секторального співробітництва в металургійній галузі спільно зі Шведським міжнародним інститутом державного управління за фінансової підтримки Шведського агентства з міжнародного розвитку (жовтень 2006); міжнародний круглий стіл з нагоди 15-річчя першого міжнародного визнання незалежності України “Рух уперед; погляд у минуле” спільно з МЗС України, Посольствами Канади та Республіки Польща в Україні (грудень 2006); шведсько-український форум з безпеки “Європейська безпека: порівняння досвідів країн Балтійського та Чорноморського регіонів” за сприяння Міністерства закордонних справ Швеції, Представництва Фонду Конрада Аденауера в Україні та Центру дослідження міжнародних відносин (квітень 2007); міжнародна науково-практична конференція “Україна у світових та регіональних інтеграційних процесах: проблеми визначення стратегії” спільно зі Шведським міжнародним

інститутом державного управління, Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій (червень 2007). Інститутом зовнішньої політики Дипломатичної академії було проведено 9 міжнародних конференцій та “круглих столів” з актуальної міжнародної проблематики. Зазначені заходи сприяли підвищенню рівня професійної підготовки слухачів, інтегруванню останніх наукових розробок у навчальний процес.

У рамках оголошеного Міністерством освіти і науки та Національною академією наук України Фестивалю науки, приуроченого до професійного свята працівників наукової сфери – Дня науки (19 травня) спільними зусиллями кафедри іноземних мов, навчального відділу, відділу наукової роботи і міжнародних зв'язків з 16 до 21 травня 2007 року був організований попередній публічний захист іноземними мовами магістерських робіт. Слухачі другого курсу представили основні положення та висновки своїх наукових досліджень з використанням комп'ютерної техніки та відеопроєктора, відповіли на запитання викладачів. Попередній захист сприяв розвитку навичок публічних виступів та ведення наукової дискусії, покращенню якості підготовки магістерських робіт. В остаточному підсумку, наприкінці червня цього року державна екзаменаційна комісія відзначила науковий доробок та практичну цінність магістерських робіт Баранецького І.О. “Проблеми підвищення ефективності економізації дипломатії в контексті забезпечення економічної безпеки України”, Івасишина А.О. “Джерела виникнення і перспективи врегулювання конфліктних ситуацій у закавказькому регіоні (на прикладі Нагірно-Карабаського конфлікту)”, Скуратовського В.М. “Країни Півдня Африки на шляху політичного та економічного становлення”, Українець Н.П. “Реституційний процес в сучасних міжнародних відносинах у контексті забезпечення національних інтересів України”, Юсип'юк Г.М. “Захист прав закордонного українства як фактор підвищення авторитету України у світі” та наукові розвідки ще 8 випускників. Впродовж навчального року слухачами другого курсу І.О. Баранецьким, А.В. Забловським і Т.О. Куцаєвою були захищені кандидатські дисертації з економічних (1 робота) та історичних (2 роботи) наук.

У жовтні 2007 року було проведено конференцію з проблем координації взаємодії між дипломатією та бізнесом, а в грудні 2007 року – міжнародну науково-практичну конференцію, присвячену 90-річчю української дипломатії.

У рамках видавничо-інформаційної діяльності Інституту зовнішньої політики Дипломатичної академії України підготовлено та надруковано щорічник “Зовнішня політика України – 2006: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети” під редакцією проф. Г.М. Перепелиці та перший номер щоквартальника “Міжнародний огляд” (червень 2007).

Починаючи з 1998 року Академія здійснює щорічний випуск фахового видання з історичних, політичних та юридичних наук, що має назву “Науковий вісник Дипломатичної академії України”. У грудні 2008 року запланований вихід у світ 14 номера, присвяченого 90-річчю української дипломатії, основу якого складуть матеріали науково-практичної конференції до цього ювілею.

Дипломатична академія України є співзасновником іншого наукового щорічника “Україна дипломатична”, який видається з листопада 2000 року. У співпраці з Генеральною дирекцією Київської міської Ради з обслуговування іноземних представництв та історичним клубом “Планета” наприкінці 2006 року здійснено видання та презентацію 7 випуску щорічника і продовжується робота над збором матеріалів для наступного номера.

У 2006/2007 навчальному році Академією були підписані угоди про співробітництво з Інститутом дипломатії Академії державного управління при Президентові Республіки Казахстан (листопад 2006), Академією зовнішньої служби при МЗС Ісламської Республіки Пакистан (листопад 2006), Португальським дипломатичним інститутом при МЗС Португальської Республіки (листопад 2006), Йоркським університетом (м. Торонто, Канада, грудень 2006), Інститутом міжнародних відносин і політології Вільнюського університету (Литва, квітень 2007).

У квітні-травні 2007 року 1 викладач кафедри зовнішньої політики і дипломатії та 2 слухачі брали участь у тритижневому навчальному семінарі з міжнародної торгівлі, що проводився в Йоркському університеті фахівцями з Канади та США.

У ході реалізації тристоронньої угоди між Дипломатичною академією України, Шведським міжнародним інститутом державного управління та Естонською школою дипломатії щодо удосконалення методики викладання в ДАУ дисциплін з європейської проблематики була здійснена низка важливих заходів: рольова гра для слухачів другого курсу англійською мовою з проблематики європейського права (листопад 2006); триденний навчальний семінар шведським фахівцем з інтерактивних методів навчання для 10 викладачів ДАУ (листопад 2006); одноденний навчальний семінар з адміністративного менеджменту для керівництва Академії за участю шведських, німецьких і естонських фахівців (грудень 2006); оцінка результатів виконання проекту шляхом проведення інтерв'ю з викладачами та слухачами Академії (грудень 2006, травень 2007); вивчення викладачами ДАУ шведського досвіду у викладанні дисциплін, пов'язаних з європейською проблематикою та особливостями проведення наукових досліджень в університетах міст Уппсала, Лунд і Стокгольм (березень 2007).

Результативною була співпраця з Естонською школою дипломатії. У листопаді минулого року 14 слухачів брали участь у двотижневому навчанні в Таллінні з європейської та євроатлан-

тичної проблематики. Проведений естонськими партнерами семінар дав можливість вивчити практичний досвід Естонії в цій сфері, краще зрозуміти механізми функціонування ЄС на етапі приєднання нових членів до цієї організації. 6 слухачів другого курсу в травні цього року успішно завершили дев'ятимісячне навчання в зазначеній школі. У червні цього року було проведено конкурс серед слухачів Академії за результатами якого 6 слухачів отримали гранти на навчання в Таллінні впродовж 2007/2008 навчального року.

Слухач другого курсу А. Панагушин, який навчається в Академії за направленням МЗС України (другий секретар на посаді радника Департаменту Секретаріату Міністра) брав участь у конкурсі та отримав грант для двомісячного навчання з європейської дипломатії у Віденській дипломатичній академії в липні-серпні 2007 року. Дипломатичною академією України було сплачено вартість проїзду слухача залізницею за маршрутом Київ – Відень – Київ.

На запрошення Академії та за сприяння програми академічних обмінів імені Фулбрайта (США) упродовж другого семестру професором Каліфорнійського університету Ендрю Бушем було проведено курс “Зовнішня політика США” для слухачів другого курсу спеціалізації “Політика європейської та євроатлантичної інтеграції”. Спецкурс читався англійською мовою з проведенням письмових тестів і складанням заліку.

Одним із напрямів діяльності Дипломатичної академії України при МЗС України є підвищення кваліфікації працівників дипломатичної служби, яке здійснюється окремим структурним підрозділом Дипломатичної академії – Центром підвищення кваліфікації працівників дипломатичної служби.

Підвищення кваліфікації працівників дипломатичної служби здійснюється відповідно до державного замовлення, сформованого Міністерством закордонних справ України.

У 2006 році державне замовлення передбачало підвищення професійної кваліфікації 350 працівників дипломатичної служби. На підставі цього замовлення було розроблено програми тематичних семінарів і складено план-графік підвищення кваліфікації працівників дипломатичної служби на 2006 рік, затверджений керівництвом МЗС України.

Відповідно до плану-графіка в минулому році було проведено 12 тематичних семінарів (1 навчання за професійною програмою підвищення кваліфікації для працівників, вперше прийнятих на дипломатичну службу, 4 тематичних постійно діючих семінарів та 7 короткотермінових тематичних семінарів), на яких підвищило професійну кваліфікацію 297 співробітників МЗС України.

Підвищення кваліфікації працівників дипломатичної служби включало навчання з основних напрямів зовнішньої політики України, у тому

числі, з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України. У минулому році у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції України 31 працівник дипломатичної служби підвищив свою кваліфікацію.

Державне замовлення на 2007 рік з підвищення кваліфікації працівників дипломатичної служби складає 383 особи. У першому півріччі 2007 року згідно із планом-графіком було проведено 5 тематичних семінарів підвищення кваліфікації працівників дипломатичної служби, у тому числі, одне навчання для новопризначених керівників закордонних дипломатичних установ України.

Крім того, на виконання розпорядження міністра закордонних справ України від 23 квітня 2007 року №142 щодо планового заміщення дипломатичних працівників у закордонних дипломатичних установах України, з 14 травня по 8 червня 2007 року додатково було організовано та здійснено навчання понад 100 працівників дипломатичної служби, що готуються до від'їзду до закордонних дипломатичних установ України.

Відповідно до функціональних обов'язків дипломатичних працівників у закордонних дипломатичних установах було організовано та проведено 8 короткотермінових тематичних семінарів з питань політичного, економічного та культурно-гуманітарного співробітництва, консульського захисту, інформаційно-роз'яснювальної роботи, дипломатичного протоколу та української ділової мови.

До кінця 2007 року відповідно до плану-графіка планується проведення ще 7 семінарів підвищення кваліфікації працівників дипломатичної служби.

Підвищення кваліфікації працівників дипломатичної служби забезпечувалося кращими викладачами та провідними науковими співробітниками Дипломатичної академії України, Національного інституту проблем міжнародної безпеки, інших наукових і навчальних закладів, досвідченими українськими дипломатами, серед яких – Міністр закордонних справ України В.С. Огризко, заступник міністра закордонних справ України А.І. Веселовський та І.М. Гнатишин, керівники структурних підрозділів МЗС України С.М. Базишевський, В.Г. Крохмаль, С.В. Корсунський, І.П. Кушнір, О.М. Медовніков, В.І. Яснюк, А.Н. Діденко та інші, академіки Ю.М. Пахомов, М.В. Попович, професори М.М. Білоусов, О.С. Бодрук, І.В. Бураковський, Ю.М. Кочубей, Г.Г. Почепцов, В.М. Хонін, О.В. Чекмишев, доценти Н.Р. Колесніченко-Братунь, І.В. Новак, І.Ю. Слісаренко та інші.

Разом з тим, підвищення кваліфікації працівників дипломатичної служби поки що не носить системного характеру. У системі підвищення кваліфікації працівників дипломатичної служби відсутній механізм визначення змісту навчання та його відповідності поточним і перспективним потребам діяльності МЗС України.

Створення системи підвищення кваліфікації працівників дипломатичної служби потребує органу управління.

Все це, однак, не може, на нашу думку, слугувати принципово вагомим важелем для якісного прориву в процесі підготовки висококваліфікованих кадрів у ДАУ при МЗС України для потреб зовнішньополітичної служби держави. Вихід, безумовно, криється в застосуванні інноваційних технологій. Мова, насамперед, йде про ефективне інформаційне забезпечення та використання в навчальному процесі найсучасніших технічних засобів навчання (ТЗН).

В умовах всезростаючого інформаційного навантаження якість підготовки фахівців значною мірою залежить від інтенсифікації та оптимізації навчального процесу на основі ефективного використання класичних та активного впровадження нових методик, що базуються на відповідних науково-методологічних засадах і найширшому використанні різноманітних технічних засобів навчання.

Науково-технічний прогрес і сучасна педагогічна наука, забезпечуючи викладача найновішими методиками і технічними засобами подачі навчального матеріалу, вимагають від нього постійної самоосвіти та зусиль щодо вдосконалення педагогічної майстерності, як однієї з найвагоміших умов забезпечення належного рівня підготовки фахівців у сфері зовнішніх зносин.

Одним з ефективних шляхів оптимізації навчального процесу та підвищення його якості є комплексне використання технічних засобів навчання. Цей факт належить розглядати як прояв однієї із суттєвих об'єктивних закономірностей сучасного навчального процесу.

Технічні засоби навчання (ТЗН) – можна розглядати як комплекс техніко-технологічних пристроїв, що покликані з допомогою відповідних методик інтенсифікувати та оптимізувати процес пізнання шляхом активізації, перш за все, візуальної форми подачі навчального матеріалу.

Спеціальні технічні засоби навчання (ТЗН) – необхідний чинник засвоєння знань. До них належать: дидактична техніка (кіно-, діапроектори, телевізори, відеомагнітофони, електрофони), аудіовізуальні засоби; екранні посібники статичної проекції (діафільми, діапозитиви, транспаранти, дидактичні матеріали для епіпроекції), окремі посібники динамічної проекції (кінофільми, кінофрагменти та ін.), фонопосібники (грам- і магнітофонні записи), відеозаписи, радіо- і телевізійні передачі.

Вплив ТЗН на процес пізнання залежить від обраної моделі навчання та методичного підходу до викладу матеріалу. З точки зору інформаційного впливу викладача на слухача, можна виділити наступні три моделі навчання: перша – це система взаємовідносин по лінії “викладач – слухач – викладач”; друга – “викладач – слухач – візуальні ТЗН”; третя модель навчальних занять із ком-

плексним інформаційним впливом стала можливою з впровадженням у навчальний процес новітніх інформаційних технологій: мультимедійної проекції, інтерактивних дощок, комп'ютерно-програмних засобів інтенсивного вивчення предмета, комп'ютеризованих лінгвафонних комплексів, перспективних технологій навчання через Інтернет (у т. ч. дистанційного навчання) тощо. Фактично мова йде про нову модель системи передачі-отримання знань, основаної, на відміну від систем традиційних, на зовсім інших психологічних і педагогічних аспектах. Викладач стає не наставником, а навігатором у світі інформації, що передбачає набагато більшу самостійність слухачів у пошуках і засвоєнні нових знань. Таким чином досягається високий рівень інтенсифікації навчального процесу.

Одним із чинників, що перешкоджають широкому впровадженню в педагогічну практику комплексної моделі в цілому або її окремих складових, є недостатня підготовленість педагогічного складу до роботи із сучасними мультимедійними та комп'ютеризованими технічними засобами навчання. Технічні засоби навчання в Дипломатичній академії України можуть бути успішно використані для організації пізнавальної діяльності слухачів, передачі їм інформації, управління їх пізнавальною діяльністю, подолання мовного бар'єра слухачами, що недостатньо володіють українською або будь-якою іноземною мовою (іноземними мовами).

Організація пізнавальної діяльності на занятті звично починається з підготовки слухачів до сприйняття нового матеріалу або до більш глибокого вивчення суттєвих, фундаментальних питань теми. Ця підготовка може мати форму ознайомлення слухачів з метою навчання, з труднощами вивчення конкретних розділів теми, показу значимості даного питання для вивчення курсу в цілому, для майбутньої практичної діяльності. Ефективною є підготовка слухачів до сприйняття нового матеріалу за допомогою створення проблемної ситуації на занятті. Найбільш гострою та цікавою проблемна ситуація стає тоді, коли в її основі є протиріччя. Вони повинні відображати взаємовідносини суттєвих ознак об'єктів і явищ, бути наочними, доступними та цікавими перш за все для зорового сприйняття.

Якщо за допомогою технічних засобів навчання важко показати протиріччя ознак, тоді навчальним моментом постановки проблеми може стати показ протиріч між менш важливими, іноді другорядними ознаками явищ, які вивчаються. Після цього увага спрямовується на суттєві ознаки, значення даного матеріалу для теорії, історії та практики дипломатії.

Самостійність слухачів у рішенні проблемної ситуації можна визначити за декількома ступенями. На першому ступені ставиться завдання зацікавити до певного питання; на наступному – сформулювати вміння побачити та правильно оцінити зна-

чимість конкретного розділу для оволодіння предметом, який вивчається, у цілому для наступної практичної діяльності. На першому етапі функції технічних засобів навчання полягають у найбільш яскравих, зовнішньо ефектних, але в той же час суттєвих положеннях відповідного матеріалу в доступній і популярній формі. На другому, крім того необхідно підкреслити важливість, значимість питання, необхідність вирішення проблеми.

Після того, як слухачі підготовлені до сприйняття нових знань, викладач доводить матеріал, використовуючи технічні засоби для демонстрації найбільш суттєвих та складних для сприйняття положень. При цьому технічні засоби використовуються не тільки для ілюстрації розповіді викладача, але і як самостійне джерело інформації, яке несе разом з викладачем нову інформацію. Об'єм, форма та місце демонстрації в процесі викладення всієї теми, методична обробка інформації визначається викладачем.

Дидактичні матеріали до технічних засобів навчання, які використовуються як джерела нових знань, розробляються таким чином, щоб розкрити суть питання, його внутрішню організацію, взаємозв'язок і взаємопідлеглість щодо інших понять. Вони несуть інформацію про логічну структуру всього курсу, розділу, теми, про місце конкретного питання в цій схемі.

Наступна ланка навчального процесу – повторення та закріплення набутих знань, навичок і вмінь. І тут викладач має великі можливості з допомогою технічних засобів навчання, пізнавальної діяльності слухачів, управління нею для деталізації понять, уточнення їх змісту.

У процесі повторення та закріплення нового матеріалу найбільш доцільно використовувати технічні засоби навчання для повторної подачі матеріалу, показу найбільш складних його фрагментів, виділення та демонстрації вузлових тем та наскрізних питань, зразків системного розміщення навчального матеріалу.

На практиці ланки навчального процесу доцільніше розглядати в комплексі заняття, куди входять лекції, семінари, практичні заняття, ролеві та ситуативні ігри, присвячені вивченню одного розділу, теми. Наприклад, на лекції складається проблемна ситуація, тим самим слухачі готуються до сприйняття нового матеріалу. У процесі лекції вона частково або в загальних рисах вирішується. На практичних (семінарських) заняттях викладач керує роботою слухачів з остаточного вирішення поставленої на лекції проблеми. При цьому розглядаються найбільш складні питання, уточнюються суперечливі положення, повторюються та закріплюються стрижневі теми, що складають основу поняття, їх властивості та зв'язки. На практичних заняттях іде формування вмінь, відпрацювання навичок, необхідних слухачам у подальшій їх практичній роботі у сфері зовнішніх зносин. Основою успішного прищеплення навичок є знання,

отримані в процесі вирішення проблеми, уточнення, поглиблення та закріплення її положень.

У реалізації такої схеми навчальної роботи особливо важливу роль відіграють технічні засоби навчання. Оскільки лекції, семінари, практичні заняття складають комплекс навчальної діяльності слухачів, то й аудіо-, відеопосібники, використовувани на цих заняттях при вивченні певної теми, повинні складати єдиний комплекс, адекватний організаційній структурі та методиці вивчення даної теми. Наприклад, з допомогою серії фрагментів складена проблемна ситуація, в основі якої лежить протиріччя між наявними у слухача знаннями та новими умовами, де їх необхідно застосувати.

Аудіо-, відеопосібники, застосовані на даній лекції, на послідуєчих семінарських заняттях повинні нести інформацію, яка підкреслює особливості умов, в яких необхідно використовувати конкретні знання; показувати можливі варіанти та наслідки результатів застосування; деталізувати суттєві ознаки понять і на цій основі прогнозувати кінцевий результат застосування знань. Разом з тим з допомогою екрану можуть бути продемонстровані найбільш характерні помилки, які виникають через неправильне врахування чи оцінки умов, де ці знання повинні бути використані. Причому вихідною інформацією для всіх посібників, які є на заняттях, будуть кадри, використані для створення проблемної ситуації на початку вивчення даної теми.

Наочні посібники, які входять у комплекс, підбираються або спеціально готуються таким чином, щоб вони працювали, зокрема на досягнення мети конкретного заняття, а в цілому на вирішення завдань оволодіння певними знаннями, формування необхідних умінь і навичок. Разом з тим комплекси посібників за змістом, побудовою, методичною структурою повинні відповідати формі того заняття, де вони реалізуються. Таким чином, зв'язок між окремими посібниками комплексу, застосовуваними на занятті зі слухачами, повинен виявлятися в змісті, побудові, що визначає види і форми навчальної діяльності, у методичному вирішенні навчально-виховних завдань у Дипломатичній академії України при МЗС України.

Отже, підводячи підсумки вищевикладеного, можна зробити висновок про те, що керівництво Дипломатичної академії України при МЗС України докладає всіх необхідних зусиль, щоб ефективно поєднувати як традиційні, класичні форми навчання, так і знайти можливості для широкого застосування найсучасніших інноваційних технологій, в основі яких лежить якісне інформаційне забезпечення із залученням найсучасніших ТЗН. Тільки в такому поєднанні, на наше глибоке переконання, можна досягнути успіху на шляху виконання головного завдання ДАУ при МЗС України – підготовки висококваліфікованих кадрів, як для потреб МЗС України, так і інших органів державної влади.

Надійшла до редакції 22.02.2008